

Toon Naalden over 'zijn' bijenmarkt in Etten-Leur

'Ik dacht, dat kunnen wij ook.'

De laatste zaterdag van maart. Dit jaar valt dat op de 25ste. Het begin van een nieuw seizoen bijenmarkten. Etten-Leur heeft sinds jaar en dag de eer die lange landelijke reeks te mogen openen. Je zou misschien mogen zeggen dat de bijenmarkt van Etten-Leur min of meer bij toeval is ontstaan. De man die er vanaf het eerste moment bij is geweest, voorzitter Toon Naalden, bijgestaan door penningmeester/secretaris Cees Janssen, kan daar alles over vertellen. BIJEN zocht hen op. Dat leverde een verhaal op over het imkeren rond Etten-Leur en dat ook over vergrijzing en schadeclaims ging.

Zoals overal

Op het moment waarop ik dit artikel schrijf weet ik niet hoe het er met de bijen, het weer en uw imkeractiviteiten voorstaat. Maar als het goed is zijn nu, begin maart, de 'stille' maanden voorbij. Het eerste broed, reinigingsvlucht, wilgendracht, het staat allemaal weer te gebeuren. Laten we er maar het beste van hopen. Met een nieuw imkerseizoen voor de deur begint tevens de imkeragenda zich te vullen met data van al of niet bekende bijenmarkten.

'Bijenhoudersvereniging Etten-Leur e.o.' lijkt zich amper van de doorsnee imkersvereniging te onderscheiden. Een verslechterende drachtomgeving, vergrijzing, noem maar op. Waar spelen deze zaken niet? Een iets meer dan vluchtige kennismaking met de vereniging die verantwoordelijk is voor de eerste bijenmarkt van het jaar leert dat er zich in het Noord-West Brabantse het nodige afspeelt en ook iets heel eigens heeft wat betreft het soort imker dat je hier kan ontmoeten.

Als afdeling van de NCB ziet ook 'Etten-Leur' haar ledental sterk teruglopen. Cees Janssen: 'In de acht jaar tijd, dat ik nu penningmeester ben heb ik het aantal leden van onze vereniging zien terug lopen van 35 naar rond de 20. Er komen geen jonge imkers meer bij. We hadden hier, om een voorbeeld te geven, een groot imker. Die man had ruim honderd volken. Na zijn overlijden is zijn zoon verder gegaan. Let op. Met zes volken. Maar zelfs daarmee is hij gestopt. Tijdgebrek. Mijn eigen zoon, idem dito. Hij heeft het imkeren aardig onder de knie. Maar weet je wat het is. Zo'n jongen komt op een gegeven moment op de leeftijd van studeren. Daarna een drukke baan, vaak laat thuis

omdat het werk af moet. Die jongens komen in omstandigheden waarin ze geen tijd meer voor bijen hebben. Ze hebben het veel te druk. Dat is wel jammer. Ik vind dat een moeilijke zaak. Maar goed, je kwam voor onze bijenmarkt.'

Het 'toeval'

De bijenmarkt van Etten-Leur wordt dit jaar voor de 21ste maal georganiseerd. Toon Naalden over 'zijn' markt: 'Toen het overdekte winkelcentrum van Etten-Leur tien jaar bestond wilde men daar een grote manifestatie organiseren. Alle verenigingen uit het dorp werden uitgenodigd daarvoor iets te doen. Ik heb toen gezegd waarom zouden wij er geen bijenmarkt van maken. Op dat moment hadden wij in de omgeving geen andere bijenmarkten meer. Ik ben toen hier en daar eens op andere markten rond gaan kijken en dacht, 'dat kunnen wij ook'. Zo zijn we toen begonnen. Medewerking van onze NCB hebben we daarbij nooit gehad. Men had toen liever gezien dat er in kringverband een markt werd georganiseerd. We hebben alles op eigen houtje gedaan. Ook rond de datum waarop wij onze markt wilden organiseren waren er wat problemen. Vroeger waren hier in deze streek wel bijenmarkten rond maart, maar die bestonden al niet meer. Toch dacht men dat er wel eens concurrentie kon ontstaan.'

De eerste van het jaar

'Dat wij nu de eerste bijenmarkt van het jaar hebben in Etten-Leur komt omdat er op dat moment, eind maart, hier een grote vraag naar bestuivingvolken voor de aardbeienteelt in kassen is. Wij hebben een moment geprikt waarop bijenvolken kunnen worden verhandeld en de arbeiden in de kassen gaan bloeien. Er is elk jaar een grote aanvoer van bijenvolken. Vorig jaar rond de honderd en dat aantal is nog steeds groeiende. Je hoort wel dat andere markten minder belangstelling krijgen, wij groeien nog steeds. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat er hier rond deze tijd veel bijenvolken nodig zijn.'

'De handel is ook goed. Er gaat bij ons eigenlijk nooit een imker met volken terug naar huis. Er komen ook veel Belgische imkers naar onze markt. Die komen echt om te kopen. Rondkijken is er amper bij. Zij presteren het om de volken zo uit de auto, voordat ze ook nog

maar zijn uitgeladen, te kopen. Ze zien een imker met volken aankomen en vragen hem naar zijn prijs. Dat gaat dan echt nog van handje-klap.' Toon maakt het bekende marktgebaar. 'Die volken komen niet eens op de markt te staan. Ach, dat kan ook wel, wij vragen hier geen marktgeld. Maar nu met de problemen met Amerikaans vuilbroed moeten we daar toch alert op zijn. Eventuele problemen die zouden kunnen ontstaan over de koers van de Belgische frank zijn eenvoudig op te lossen. Er is n.l. een bank bij de markt waar men de koers kan zien.'

Amerikaans vuilbroed

'In verband met Amerikaans vuilbroed hebben we besloten om nu alle volken die hier worden aangevoerd te registreren. Elk volk krijgt een nummer. Er wordt genoteerd van wie het volk is en aan wie het wordt verkocht. Blijkt dan later, wat natuurlijk niet te hopen is, dat er ergens problemen met Amerikaans vuilbroed voorkomen met volken die verhandeld zijn, dan is het gemakkelijk na te gaan van welke imker het betreffende volk afkomstig is. De verkoop vanuit de auto, zal ik maar zeggen, daar gaan we dit jaar streng op controleren. We zetten daar een mannetje of drie op. Zodat ook dat geregistreerd kan worden. Er mag geen volk zonder ons medeweten verhandeld worden. In principe wilden we toch altijd al dat de kasten en korven zolang mogelijk dicht bleven. Mensen moeten niet bang voor rondvliegende bijen worden. De volken mogen nu helemaal niet meer worden opengemaakt om ze te bekijken. De volksgrootte is een vertrouwenskwes- tie. We kunnen geen risico lopen. Gelukkig hebben we hier geen last van Amerikaans vuilbroed. Maar je kan niet voorzichtig genoeg zijn. De aanvoer van bijenvolken komt niet alleen uit onze eigen streek. Men komt overal vandaan.'

Belangstelling

Behalve de imkers is er elk jaar een grote groep niet-imkers die komt genieten van wat er op de markt te beleven valt. Naast handel in bijenvolken zijn er kramen met imkermaterialen en worden er tuinplanten verkocht, 'gericht op de bijen', die voor kwekersprijzen van de hand gaan. De markt vindt plaats nabij het overdekte winkelcentrum van Etten-Leur. 'Bij slecht weer kan de handel zelfs overdekt plaatsvinden. Op de bijenvolken na, natuurlijk. Want zo vroeg in het jaar ben je niet zeker van het weer.

'Tijdens de markt ontstaan er goede contacten tussen de imkers. De sfeer is elk jaar geweldig. Vooral met mooi weer is het hier behoorlijk druk. We beginnen altijd om 09.00 uur. Rond 13.00 uur is de markt af-

gelopen. De verkoop van de volken is dan wel voorbij. Nee, een echte marktcommissie hebben we niet in onze vereniging. Het zijn de bestuursleden met enkele hulpkrachten die elk jaar de organisatie van de bijenmarkt voor hun rekening nemen. De belangstelling van de bevolking is ook altijd groot. Er wordt veel reclame gemaakt voor de bijenmarkt. Onder andere via Omroep Brabant. Veel winkelend publiek loopt na het boodschappen doen ook even bij ons langs.'

Imkeren in Etten-Leur en omgeving

Etten-Leur kent een omgeving waar veel tuinbouw wordt bedreven. Breda heeft een grote veiling van de RBT. De teelt in kassen van onder andere aardbeien, paprika, tomaten en de fruitteelt vragen elk jaar veel bestuivingsvolken. Het plaatsn van de bijenvolken gaat via de veiling.

'Dat is goed geregeld. Je levert de volken in bij de veiling in Kapelle en zij zorgen dat ze op de plaats van bestemming komen. De honing van het fruit is niet veel. Alleen met grote volken, als je verenigt in het voorjaar kan je honing winnen. Maar dan moet je je echt op frui-thoning toeleggen. Onze afdeling kent een aantal imkers dat bijna alleen maar bestuivingsvolken heeft. Zelf imker ik met rond de 65 bijenvolken, waarvan een deel bestemd is voor bestuiving. Met de andere reis ik voor de honing. Vanaf het voorjaar sta ik bij de peren. De tuinder houdt mij dan ook graag bij de appels. Met de volken die daar dan staan ben ik zodoende te laat voor het koolzaad. Ik kwam daar overigens graag, we kwamen altijd met sterke volken terug. De dracht in eigen omgeving wordt ook steeds minder. Braaklegging komt hier amper voor. Er werd aardig wat teunisbloem verbouwd, maar ook die teelt loopt terug.'

Schadeclaims

'Maar dat leveren van bestuivingsvolken kan ook heel vervelende kanten hebben, hoor. Op dit moment loopt er een claim van een aardbeienteler hier uit de

buurt tegen een imker. Hij beweert dat hij vorig seizoen een te lage opbrengst aan aardbeien had en dat zou volgens hem aan de bijenvolken hebben gelegen. De imker krijgt de schuld. Onzin. Een rare zaak. Maar die zaak loopt onderhand wel bij de rechter. Die man heeft een flinke schadevergoeding geëist. Zoiets van f40.000,-. Er zijn echter zoveel andere mogelijkheden waarom die tuinder zo'n lage opbrengst had. Verkeerd spuiten, te droge grond, te lage temperatuur in de kas, met de aardbeiplanten kan tijdens het koud bewaren al iets fout gegaan zijn, noem maar op. Door zulke oorzaken krijg je nou eenmaal een flink aantal bloemen dat niet bestoven kan worden. Leg dat maar eens aan een rechter uit. Nee, geen gemakkelijke zaak. Ook spuutschade komt hier nog al eens voor.' (zie BIJEN januari 1995).

86 'Vanwege zulke schadeclaims worden tegenwoordig vaak volken verkocht aan de telers. Dat gebeurt volgens het principe van statiegeld. Na de bestuiving koop je als imker de volken voor een lagere prijs weer terug. Zo omzeil je rare problemen. De volken zijn tijdens het bestuiven van zijn gewassen immers van de tuinder zelf. Dus nu is hij ook zelf verantwoordelijk.' 'Maar natuurlijk zijn er ook goede tuinders. Die zijn eerlijk en kijken wanneer er problemen met de opbrengsten aan de gewassen zijn, wat er bij hen zelf mis is gegaan. Het bestuivingsimkeren gebeurt hier toch wel op vrij grote schaal. Wij werken, net zoals grote bestuivingsimkers die zich helemaal op het bestuiven hebben toegelegd wel doen, ook met bestuivingsovereenkomsten.'

Grensverkeer

Voor het koolzaad dat tot vorig jaar altijd in de Flevopolders werd bezocht zoeken imkers nu alternatieven. 'Er zijn imkers die al niet meer naar de polder gaan. Er wordt vanuit hier wel naar Zeeland gereisd. Men is daar wisselend tevreden over. Dit jaar zullen verschillende leden van ons richting België reizen, ook naar het koolzaad. Er is in deze streek trouwens een levendig grensverkeer, zou je kunnen zeggen. Niet alleen tijdens onze bijenmarkt. Belgische imkers komen ook naar hier voor bestuiving van bijvoorbeeld appels. Er zijn zelfs Belgische imkers geweest die zonder daar een vergoeding voor te vragen hun bijen plaatsten. Zij hoopten natuurlijk op honing en gingen dan zodra dat kon naar de Flevopolders, wanneer daar het koolzaad in bloei stond. Vaak al voor de appelbloei voorbij was. Maar zo hoort het natuurlijk niet,' aldus Toon Naalden.

DEVO

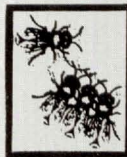
Het inkoopcentrum in Midden-Brabant, waar iedere imker dat vindt wat hij nodig heeft om van zijn hobby een succes te maken. Kunstraat, bijenkasten, slingers, maar ook alles voor een geslaagde koninginneteelt.

Openingstijden:

*maandag t/m vrijdag van 13.30 tot 17.30 uur
zaterdag van 09.00 tot 17.00 uur
en na telefonische afspraak*

**U vindt ons in Tilburg-Zuid
Ohmstraat 1, 5021 NH TILBURG
telefoon 013-420278, telefax 013-352559**

IMKERSBENODIGHEDEN & BIJENHOUDERIJ

BOSLUST

**HET ADRES VOOR
WEST-BRABANT EN ZEELAND**
(Voorheen Stoop Roozendaal)

ALLES OP HET GEBIED VAN BIJEN

Openingstijden:

*vrijdag van 17.00 – 21.00 uur en
zaterdag van 09.00 – 17.00 uur.*

*Of na een telefonische afspraak 01608 – 14116,
s.v.p. bellen tussen 12.00 – 13.00 uur.*

**C.F. Coremans
Marnixstraat 1, 4873 GM Etten-Leur**